

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndob/63/2023
Identifikačné číslo spisu:	4113200538
Dátum vydania rozhodnutia:	30.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4113200538.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu Rímskokatolícka cirkev, Žilinská diecéza, so sídlom J. Kalinčiaka 1, Žilina, IČO: 42 063 043, zastúpeného advokátskou kanceláriou MAPLE & FISH s.r.o., so sídlom Žižkova 22B, Bratislava, IČO: 36 718 432, proti žalovanému IMA INVEST s.r.o., so sídlom Hviezdoslavova 41, Zlaté Moravce, IČO: 36 520 349, zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. René Hudzovič, s.r.o., so sídlom Štefánikova trieda 49, Nitra, IČO: 36 860 697, o zaplatenie 34 560 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 20Cb/43/2013, o odvolaní žalobcu v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6Cob/120/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 15Cob/117/2021, takto

rozhodol:

Príslušným súdom na konanie o odvolaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6Cob/120/2023 je Krajský súd v Nitre.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave predložil súdny spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) z dôvodu jeho nesúhlasu s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), majúc za to, že funkčne príslušným na konanie o odvolaní je v danom prípade Krajský súd v Nitre. K dôvodom predloženého nesúhlasu uviedol, že v predmetnom spore bolo začaté odvolacie konanie dňa 30. apríla 2018, pred účinnosťou novely CSP uskutočnenou zákonom č. 150/2022 Z. z., pričom v zmysle prechodného ustanovenia § 471c CSP k úpravám účinným od 1. júna 2023 je na konanie a rozhodnutie o odvolaní žalobcu príslušný Krajský súd v Nitre. Podľa názoru Krajského súdu v Bratislave zmena právnej úpravy nemá vplyv na už založenú funkčnú príslušnosť Krajského súdu v Nitre v prípade odvolacích konaní začatých pred účinnosťou novely CSP. Krajský súd v Bratislave taktiež poukázal na usmernenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky k príslušnosti krajských súdov a na zásadu

trvania súdnej príslušnosti (§ 36 ods. 2 CSP).

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Bratislave a Krajskému súdu v Nitre na rozhodnutie o príslušnosti (§ 43 ods. 2 CSP), po preskúmaní okolností sporu o príslušnosť dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre je dôvodný.

3. Pre rozhodnutie o príslušnosti odvolacieho súdu bola relevantná nasledovná právna úprava.

4. Podľa ustanovenia § 34 CSP (v znení účinnom do 31. mája 2023), o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

5. Podľa ustanovenia § 34 ods. 1 CSP (v znení účinnom od 1. júna 2023), ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

6. Podľa ustanovenia § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. (2) Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania, takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

7. Podľa ustanovenia § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednávania sporu.

8. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

9. Podľa ustanovenia § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súde viazané.

10. Podľa § 261 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej tiež „ObZ“), táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

11. Podľa ustanovenia § 261 ods. 2 ObZ, touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

12. Podľa ustanovenia § 261 ods. 8 ObZ, pri použití tejto časti zákona podľa odsekov 1 a 2 je rozhodujúca povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu.

13. Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.), sídlom Krajského súdu v Nitre je mesto Nitra; jeho obvod tvoria obvody a) Okresného súdu Komárno, b) Okresného súdu Levice, c) Okresného súdu Nitra, d) Okresného súdu Nové Zámky.

14. Z obsahu spisu vyplýva, že medzi stranami sporu došlo 1. júna 2009 podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov, k uzatvoreniu nájomnej zmluvy o dočasnom užívaní pozemkov žalobcu žalovaným

na účel podľa špecifikácie v zmluve. K nájomnej zmluve bol 27. júla 2009 uzatvorený dodatok č. 1, ktorým došlo okrem iného k rozšíreniu účelu nájmu.

15. Vzhľadom na vyššie uvedené sa najvyšší súd primárne, za účelom správneho určenia funkčne príslušného súdu na konanie a rozhodnutie o podanom odvolaní, zaoberal tým, či spor má obchodnoprávny charakter.

16. Najvyšší súd už skôr vyslovil, že „(t)o, či spor možno definovať ako obchodnoprávny, závisí predovšetkým od právnej povahy (právneho statusu) strán a ich vzťahu, z ktorého spor vznikol. Z ust. § 489 Občianskeho zákonníka vyplýva, že záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone. Určujúcou normou je v tomto prípade ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka, obsahujúce vymedzenie obchodných záväzkových vzťahov“ (5Ndob/53/2023).

17. V danom prípade žalujúci subjekt nezodpovedá definícii podnikateľa (§ 2 ods. 2 ObZ), preto je a priori vylúčené použitie ust. § 261 ods. 1 ObZ, pričom žalobca (Rímskokatolícka cirkev) nezodpovedá ani podmienkam podľa ustanovenia § 261 ods. 2 ObZ. Taktiež v inom spore medzi totožnými stranami, týkajúcom sa totožného nájomného vzťahu, najvyšší súd v predchádzajúcom uznesení z 30. novembra 2023, sp. zn. 6Ndc/61/2023, uviedol,

že: „Žalobkyňa však podnikateľom nie je a nemožno ju ani subsumovať pod žiadnu definíciu subjektu uvedeného v ust. § 261 Obchodného zákonníka tak, aby mohlo byť konštatované, že vzhľadom na povahu subjektov právneho vzťahu sa použijú ustanovenia Obchodného zákonníka, a teda mohlo by ísť o obchodnoprávny spor. Treba uviesť, že cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou sa podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností rozumie dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Cirkvi sú právnické osoby (§ 4).

18. Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že na to, aby sa určitý záväzkový vzťah mohol kvalifikovať ako obchodnoprávny, musí byť okrem požiadavky kladenej na povahu subjektov daného vzťahu splnená aj požiadavka povahy záväzku. Uvedené požiadavky musia byť splnené kumulatívne pri vzniku záväzkového vzťahu, v opačnom prípade o obchodnoprávny vzťah nepôjde.

19. Najvyšší súd dospel k záveru, že daný záväzkový vzťah nemožno definovať ako obchodnoprávny, keďže k momentu jeho vzniku (§ 261 ods. 8 ObZ) nespĺňal takéto požiadavky kladené na povahu subjektov, ako ani na predmet záväzku.

Prostredníctvom uzatvorenej nájomnej zmluvy v tomto prípade dochádza k realizovaniu vlastníckych práv žalobcu (nejde o podnikanie žalobcu), pričom vo vzťahu k vyššie uvedeným skutočnostiam ide o vzťahy, práva a povinnosti upravené primárne predpismi občianskeho práva.

20. V danom prípade je z hľadiska funkčnej príslušnosti súdu relevantná úprava v § 34 ods. 1 CSP v znení od 1. júna 2023. Keďže v prvej inštancii v spore rozhodoval Okresný súd Nitra, a to v konaní sp. zn. 20Cb/43/2013, príslušným súdom na konanie o odvolaní je krajský súd, v ktorého obvode má sídlo tento okresný súd, a teda funkčne príslušným súdom je Krajský súd v Nitre.

21. Len pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že pokiaľ predmetný spor nespĺňa znaky obchodnoprávneho sporu (hoci ho za taký, avšak bez bližšieho odôvodnenia, označil vec predkladajúci odvolací súd), potom nie je podstatné, že súdy nižších inštancií konanie viedli s evidenčným zapísaním sporu do súdnych registrov týkajúcich sa obchodnoprávnej agendy (Cb, Cob). Podstatné je, že na strane žalobcu je cirkev, ktorá nie je podnikateľom, pričom

ide o subjekt s osobitným právnym postavením vyplývajúcim zo zákona č. 308/1991 Zb. Následkom toho ani záväzkový vzťah strán, od ktorého žalobca odvodzuje svoj nárok, nespĺňa charakteristiky podľa § 261 ObZ (tzv. relatívny alebo absolútny obchod).

Taktiež v obdobnom spore totožných strán (o náhradu škody), súvisiacom s totožnou nájomnou

zmluvou, rozhodol najvyšší súd ako o občianskoprávnom spore, uznesením z 30. októbra 2023, sp. zn. 9Cdo/179/2022.

22. Rovnako len na margo najvyšší súd uvádza, že dôvody, pre ktoré Krajský súd v Nitre postúpil spor a tiež dôvody uvádzané Krajským súdom v Bratislave v predložení súdneho spisu najvyššiemu súdu na rozhodnutie o príslušnosti (§ 43 ods. 1 a 2 CSP), vychádzali z nesprávnej premisy, že ide o spor o funkčnú a kauzálnu príslušnosť súdov na (odvolacie) konanie v obchodnoprávnom spore [§ 34 ods. 2 pís. b) CSP v spojení s § 22 písm. d) CSP]. K týmto dôvodom najvyšší súd odkazuje na svoju ustálenú rozhodovaciu prax (R 43/2023).

23. Nesúhlasu Krajského súdu v Bratislave s postúpením mu sporu bolo preto potrebné podľa § 43 ods. 2 CSP vyhovieť, aj keď z odlišných dôvodov, než ktoré sám predostrel v nesúhlase s postúpením.

24. Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre je dôvodný, keď podľa CSP v znení účinnom od 1. júna 2023 je na konanie o odvolaní v danom spore príslušný Krajský súd v Nitre.

25. Rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.